

Foramen Palatinum Majus'dan Fossa Pterygopalatina'nın Tabanına Kadar Olan Uzunluk İle Orbita Yüksekliği'nin Karşılaştırılması

Prof. Dr. Cevdet Erimoğlu (), Doç. Dr. Gülseren Kökten (*),
Doç. Dr. Tülin Özbayrak (**)*

GİRİŞ

Canter ve ark. yaptıkları bir araştırmada foramen palatinum majus'dan fossa pterygopalatina'nın tabanına kadar olan uzunluk ile orbita yüksekliğinin yaklaşık olarak birbirine eşit olduğunu ileri sürmektedirler. Bu nedenle foramen palatinum majus yoluyla n. maxillaris'in regional anesteziinde iğnenin ulaşabileceği noktanın orbita yüksekliğine göre tesbit edilebileceğini bildirmektedirler. Hekim tarafından hastanın yüzünde orbita'nın palpasyonu ile ölçülen orbita yüksekliğinin iğne üzerinde işaretlenerek klinikte injeksiyonun gerçek derinliğini tayin etmede basit bir yol olarak kullanılabilceğini belirtmektedirler. İleri sürülen bu durumdan ne ölçüde yararlanılabileceğini yaptığımız bu araştırma ile açıklığa kavuşturmayı amaçladık.

(*) İ.Ü. Dişhekimliği Fakültesi Anatomi Bilim Dalı.

(**) İ.Ü. Dişhekimliği Fakültesi Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı.

GEREÇ ve YÖNTEM

İ.Ü. Dişhekimliği Fakültesi Anatomi Bilim Dalı ve İ.Ü. Tıp Fakültesi Anatomi Bilim Dalı'ndan elde edilen 225 erişkin kafada (*cranium*) sağ ve sol iki taraflı olmak üzere 450 sayıda orbita yüksekliği ve 450 sayıda kanal uzunlukları ölçüldü. Foramen palatinum majus'dan fossa pterygopalatina tabanına kadar olan kanal uzunluğu 2 mm çapında bir tel kullanarak ölçüldü. Orbita yüksekliği ise foramen infraorbitale'ye dik olmak üzere infraorbitalis'den margo supraorbitalis'e kadar olan uzaklık olarak alındı ve kumpas ile ölçüldü. Ölçümler biyometrik esaslara göre değerlendirildi. Bu değerlendirmede her kafada sağ ve sol orbita yüksekliğinin ortalaması ile sağ ve sol kanal uzunluklarının ortalaması kullanıldı ve korelasyon analizi metodu ile incelendi. Ortalama değer = \bar{x} , standart sapma = sd ile gösterildi.

BULGULAR

Yapılan ölçümler sonunda foramen palatinum majus'dan fossa pterygopalatina'nın tabanına kadar olan uzaklık $\min = 2.6$ cm, $\max = 3.8$ cm, $\bar{x} = 3.1$ cm, $sd = 0.22$, orbita yüksekliği ise $\min = 2.8$ cm, $\max = 4.2$ cm, $\bar{x} = 3.45$ cm, $sd = 0.23$ bulundu, değerler Tablo : 1 ve 2'de görülmektedir. 225 kafada orbita yüksekliği ile kanal uzunluğu karşılaştırıldığında her iki uzunluğun 15 kafada birbirine eşit olduğu, geri kalanların bazılarında kanal

Tablo : 1 — Foramen palatinum majus'tan fossa pterygopalatina'nın tabanı arasındaki uzunluk (sağ-sol).

cm	2.6	2.7	2.8	2.9	3	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.8
Olgu sayısı	2	32	16	32	107	69	68	53	32	29	5	5

Tablo : 2 — Orbita yüksekliği (sağ-sol).

cm	2.8	2.9	3	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	4	4.2
Olgu sayısı	2	3	18	19	41	65	74	89	51	38	29	15	5	1

uzunluğunun orbita yüksekliğinden fazla, bazılarında ise orbita yüksekliğinin kanal uzunluğundan fazla olduğunu saptadık. Şöyle ki :

9 kafada kanal uzunluğu orbita yüksekliğinden 1 mm
6 » » » » » 2 mm
5 » » » » » 3 mm

daha fazla bulundu. Kanalın orbitadan 1-3 mm kadar uzun olması pratikte bir sakınca yaratmayacağından toplam 35 sayıyı (% 15.5) yaklaşık olarak eşit kabul edebiliriz. Geri kalan 190 kafada (% 84.5) ise orbita yüksekliği kanaldan 1-10 mm arasında değişen fazlalık göstermekte idi (Tablo : 3). Kanal uzunluğu ile orbita yüksekliği arasındaki ilişkiyi korelasyon analizi metodu ile incelediğimizde $r = 0.195$, $p < 0.05$ bulundu.

Tablo : 3 — Orbita yüksekliğinin foramen palatinum majus-fossa pterygopalatina'nın tabanı arasındaki uzunluktan fazla olduğunu göstermektedir.

fark mm	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
Olgu sayısı	20	33	34	31	20	20	12	9	7	4	190
%	8.8	14.2	15.1	13.8	8.9	8.9	5.4	4	3.1	1.8	84.5

TARTIŞMA ve SONUÇ

Canter ve ark. 204 kafada yaptıkları çalışmaya dayanarak orbita yüksekliği ile foramen palatinum majus'tan fossa pterygopalatina'nın tabanına kadar olan uzunluğun birbirine eşit olduğunu, bu nedenle n. maxillaris'in foramen palatinum majus yolu ile yapılan anestezisinde iğne uzunluğunu saptamada yararlanılabileceğini ileri sürmektedirler. Bu yazarlar orbita yüksekliğini ortalama 3.3 cm kanal uzunluğunu da ortalama 3.3 cm olarak vermektedirler.

Bizim çalışmamızda orbita yüksekliğini ortalama 3.45 cm, kanal uzunluğunu da ortalama 3.11 cm bulduk. Bizim bulgularımızla onların bulgularını karşılaştırdığımızda arada 2 mm ye yakın bir fark olduğu ayrıca bulgularımız arasında da 3.34 mm lik bir fark olduğu görülmektedir. Ancak 35 kafada

(% 15.5) her iki uzunluk yaklaşık olarak birbirine eşittir. 190 kafada ise (% 84.5) orbita lehine olmak üzere 1-10 mm arasında değişen fazlalık bulunmaktadır. Bu iki uzunluk arasındaki ilişkiyi korelasyon analizi metodu ile incelediğimizde ise $r = 0.195$ olarak saptanmıştır. Bu ilişki olgu sayısı yüksek olduğundan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı olmasına rağmen prediktif bir değere sahip değildir. Bu durum değişkenler arasında ancak zayıf bir ilişkiyi göstermektedir.

Ö Z E T

225 erişkin kafada orbita yüksekliği ile foramen palatinum majus'tan fossa pterygopalatina tabanına kadar olan uzunluk arasındaki ilişki araştırılmış ve prediktif bir değere sahip olmayan zayıf bir ilişki bulunmuştur.

S U M M A R Y

This investigation have been made on 225 adult skulls. The correlation between height of the orbit and the lengt of the pterygopalatine fossa and canal have been studied. Our investigation shows that this correlation has no means and can not be used clinacilly.

KAYNAKLAR

- 1 — Canter, R.S., Slavkin, H.G., Canter, R.M. : Anatomical study of pterygopalatina fossa and canal. *J. Oral Surgery*, V. 22, pp. 318-323 1964, July.